

Természetrizsi kérdés:

Melyik az a növény, mely a mezőn, száraz réten, töltésen gyakori; magas, elágazó szára, valamint levele többé kevésbé molyhos? A felső levelek ülők, szálasan lándzsásak, épszerűek. (Popovits József.)

Számítási kérdés:

Ha valamely szám négyzetét 543-ból levonom, a maradék 9-cel kisebb lesz, mint maga a szám. Melyik az a szám?

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 június 19.

9. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Utrechti unió. — **Földrajzi kérdés:** Erebus és Terror. — **Képrejtvény:** Aki mások hibáit közli veled, a teiedet sem tartja titokban.

Helyesen fejtették meg: Hollósy Kornél, Aufricht Sándor, Csillaghy László, Bezerédj Tóni, Szabó Gyula, Nendörfer József, Kiss József, Tervey Kálmán, Fischl Ernő, Elek Sándor, Fürst Oszkár, ifj. Botka Béla, Topscher Béla, Lőrincz Ferenc és Dezső, Szász István, Kürti Pál, Thier Győző, Milutinovits Corinna, Szász Imre, Deutsch József, Zelnyk Béla, Fried Rezső, Rosemberszky Ödön, Edelstein Ottó és Róbert, Grosz Pál, Kund Béla, Sámson Lajos, Klug Rezső, Hoensch Gusztáv, ifj. Kirner Vilmos, Tuschák Imre.

A kitűzött könyvjutalmat (Baksay Sándor: Gyalogsósvény) Thier Győző versei előfizetőknek nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Homo novus. A folyamodványt július 5-ig kell az internátus igazgatóságához beadni; a döntés a vakációi hónapokban történik meg a kultuszminiszteriumban. A folyamodványhoz mellékelni kell a tanulmányairól szóló legújabb bizonyítványt, továbbá a szegénységi bizonyítványt. — **F. O.** Forduljon az illető hadapródiskola igazgatóságához; szívesen küldenek prospektust. A közép- vagy polgáriskola IV. osztályából való bizonyítvány elegendő ahhoz, hogy a kadét-iskolába felvegyék. — **R. Ö.** Beküldheti a megfejtést, de talán mégsem illik. — **Egy előfizető** (Nagy-Körös). Tudunkkal nincsen. — **B. D.** 1. Nem lesz akkor Budapest. 2. Szeptember első napjaiban. 3. Róm. kath. — **Diogenes.** A ballada nagyon gyarló, arra meg egyáltalában nem számíthat, hogy közöljük. — **I. I.** (Pozsony). A kéziratot későn küldötte be, már elkésett. — **Viator.** 1. Beküldheti, ha mértékünket megüti, közöljük. 2. A fordítás nem sikerült. — **Könyvbarát.** Verne regényeinek legjobb fordításai lapunk kiadói hivatalában kaphatók az eredeti illusztrációkkal. — **W. D.** A rejtvények megfejtői között nem olvastuk azt a nevet. Fortuna istenasszony majd kegyesebb lesz, csak küldje be tovább is a megfejtéseket. — **Uarda.** A félvégig fog tartani. Örvendünk, hogy olyan nagyon tetszik. — **Növénygyűjtő.** Azon a tájékon igen szép példányokat lehet találni.

Ifjúsági regényújdonság!**EGY TUTAJ TÖRTÉNETE.**

Ifjúsági regény.

Írta RÁKOSI VIKTOR.

Illusztrálta GERGELY IMRE.

Ára díszes kötésben 4 korona 20 fillér.

Rákosi Viktor (Sipulusz) a kiváló magyar humorista, ifjúsági regényében a Vág gyönyörű vidékét festi le, amelyet egy tutajon járat végig az olvasóval. A tutajtól érintett városoknál feleleveníti a régi lovagvárak korát, elmondja a hegyek, romokhoz fűződő legendákat és derűs epizódokkal fűszerezi az utazást. Szórakoztat, megnevetet és tanít egyaránt.

Kapható:

Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai)

es. és kir. udvari könyvkereskedésben

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám

és minden könyvkereskedésben.

TÖRTÉNELMI OLVASMÁNYOK.

Olcsó kiadásban.

Mátyás királyról. Galeotto Marzio könyve 30 fillér.
Rajzok Mátyás király korából. Irta Csánki Dezső. Füzve 30 fillér kötetben 80 fillér.
Bécsi képes krónika. Szemelvények. Kiadja Madzar I. 30 fillér.
Gesta Romanorum. Kiadta Katona Lajos 60 fillér.
Brodarics historiája a mohácsi vészről. Irta dr. Szepietery J. 30 fillér.
Béla király nevtelen jegyzőjének könyve a magyarok tetteiről 30 fillér.
Siralmas krónika. Irta Szalády János 30 fillér.
Magyar krónika. Kézai Simonól. Magyarazta Császár M. 30 fillér.
Metamorphosis Transylvanie. Irta Apor Péter 30 fillér.
Erzsébet királynéről. Visszaemlékezések. Irta Falk Miksa 30 fillér.
Bethlen Gábor élete. Irta Angyal Dávid 30 fillér.
II. Rákóczi Ferenc vallomásaiból. Latimból fordította Kajós Imre. I. füzet 30 fillér.
A magyar faj uralma. Irta Balogh Pál 30 fillér.
1848. március 15-ike. Irta Gracza György és Abonyi E. Márciusi dalok 2 füzetben. Egy-egy füzet ára 30 fillér. Egy kötetbe kötve 1 kor. 20 fillér.
Perikles. Irta Plutarchos. Ford. Kaeskovics K. 30 fillér.
Coriolanus. Irta Plutarchos. Fordította Kaeskovics K. 30 fillér.
C. I. Caesar. Irta Plutarchos. Fordította Kaeskovics K. 30 fillér.
Catilina összeesküvése. Irta Sallustius. Fordította Kazinczy Ferenc 30 fillér.
A Jugurtha-háború. Irta Sallustius. Fordította és bevezetéssel ellátta Várdai Béla 30 fillér.
Agriola. Irta Tacitus. Ford. Wirth Gyula 30 fillér.
Germánia. Irta Tacitus. Ford. Tonelli Sándor 30 fillér.
Római élet. Cicero korában. Irta Church I. A. Ford. Szilassy M. 60 fillér.

Kapható: Lampel R. (Wodianer F. és fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

UARDA.

Történelmi regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 12

— Ki menthetné meg őket?! — jajveszékelt Nemu. — A gyalázatos férj nem törődik sem örökölt vagyonával, sem a zsákmánnyal; Katuti szegény s ez a szó «adj nekem» elriasztja legjobb barátait is, mint a vérece víjjogása a tyúkokat. Szegény asszonyom!

— Az összeg nagy, — mondá magában Paaker.

— Irtózatos nagy, — sopánkodott Nemu, — honnan teremthetnék elő a mai nyomorúságos időben? Mennyire másképpen volna minden, ha — fájdalom, csak ha... de hát Néfert sem gondolt már arra a hetvenkedő fickóra. Éppen annyit gondolt, mint arra...

Paaker gyanakvó pillantást vetett a törpére, melyben némi fenyegetést is volt.

— Bizony reád, — ismétlé a törpe. — Mióta együtt voltál vele a Halottak városában, mindig rólad beszél, hogy milyen derék ember vagy, hogy igazi férfias jellem. Az ember azt hinné, hogy valami varázslat érte.

Az úti marsall oly gyorsan kezdett menni, hogy a törpének ismét esdenie kellett: lassítsa lépteit.

Mindketten hallgattak aztán. Így érkeztek a Nilus partjára, ahol Paaker díszes bárkája várakozott a gazdára. A koci is elfért rajta. Paaker bement a hajószobába, behívta a törpét is. Leültette maga mellé s halkan így szólott:

— Én vagyok Katutinak legközelebbi rokona; kibékültünk egymással. Miért nem fordul az ő hajójában hozzám?

— Mert büszke, mert a te véred csörgedez az ő ereiben is. «Inkább éhen halnék gyermekem-

mel együtt, hogysem alamizsnát kérjek tőle, akit megbántottam», — így mondá nekem.

— Gondolt tehát reám?

— Mindjárt, ahogy a szomorú hirt vette. Nemes lelkedben nem kételkedett. Nagyra becsül téged s jól tudom, ha Ménát a harctéren valami baj érné, hozzád adná feleségül Néfertet, aki egykori játszótársát nem felejtette el. A szobaleánya mesélte nekem, hogy aznap éjjel, mikor a Halottak városából haza jött, álmában is rólad beszélt.

— Sajátságos, — tünődék magában Paaker, — ugyanakkor nekem is megjelent álmomban Néfert képe. Ezt az álmod akartam a Hathor-templom döllyős papjával megfejtetni.

— És ő nem akarta megfejtetni, a bolond? Ne búsulj, ért más is az álomfejtés mesterségéhez. Itt vagyok én, nem utolsó e mesterségben. Kérdezd meg a szolgálóidtól. Száz eset közül kilenvenkilenceszer beütnek a jóslásaim. Mit is láttál álmodban?

— A Nilus partján állottam, — kezdé Paaker előrehajolva és ostorának nyelével a padlót takaró tarka szőnyegre vonalakat húzogatót, — a víz csöndes volt. A Nilus másik partján állott Néfert és intett nekem. Én nevét kiáltottam s ő a vízre lépett, mintha ez a szőnyeg lett volna, megtartotta őt. Sajátságos egy látvány volt. Mind közelebb és közelebb jött hozzám, már szinte elértem felém nyújtott kezét, midőn hirtelen a víz alá bukott, mint valami hattyú. Beléptem én is a vízbe s midőn felbukkant, megöleltem, de ő, csodák-csodája! szétfolyt, elolvadt a karjaim között, elolvadt, mint a szíriai hegyek ormán a hó a nap sugarától, a haja szálaai átváltoztak vízi liliumokká, két szeméből két csillogó halaeska lett, melyek vidáman

tova úsztak; ajkából koráll-ágacsák, melyek rögtön elsüllyedtek; testéből krokodil lett, feje hasonló volt a Ménához, száját kítátotta és reám vigyorgott. Engem éktelen düh szállott meg, kirántottam a kardomat és reá rohantam, ő belém harapott, én torkába döftem kardomat, a Nilus megtelt fekete vérrrel, . . . küzdöttünk, küzdöttünk — míg felébredtem.

Az úti marsall megkönnyebbülten lélegzett fel, meglátszott rajta, hogy most is szívében van az aggodalom ez álom miatt.

A törpe feszült figyelemmel hallgatta. Percek múltak el, mielőtt megszólalt volna.

— Különös egy álom. Megfejtése azonban nem nehéz. Néfert feléd igyekszik, a tiéd szeretne lenni, de közbe jön a krokodil s megakadályozza, hogy egymáséi legyetek.

E pillanatban parthoz ütődött a bárka. Paaker felugrott és kiáltá:

— Célnál vagyunk!

— Célnál vagyunk, — ismétlé jelentősen a törpe. — Még csak azon a keskeny pallón kell átjutnunk.

Mikor a parton állottak, mondá a törpe:

— Köszönöm vendégszeretetedet s ha valamilyen szolgálatodra lehetek, rendelkezél velem.

— Jer ide! — mondá Paaker s oda vitte Nemut egy szikomóra árnyékába.

— Hogy értetted azt, hogy csak egy keskeny pallón kell átjutnunk? A virágos nyelvhez nem tudok, nekem világos beszéd kell.

A törpe egy ideig gondolkozott s aztán kérdezte:

— Kimondhatom azt, amit gondolok kereken, őszintén, nem fogsz megharagudni?

— Beszélj!

— Ména a krokodil! Tedd el láb alól s átjutottál a pallón. Néfert a tiéd lesz, ha tanácsomra hallgatsz.

— Mit tegyek?

— Tedd el láb alól a főlovászmestert!

Paaker egy kézmozdulattal jelezte, hogy az neki immár régen megérelelt szándéka; azután babonás hittal abba az irányba fordította arcát, hogy a fölkelő hold jobbra essék tőle. A törpe pedig folytatá:

— Biztosítsd a magad számára Néfertet, hogy szét ne olvadjon, mint álmodban; mindenképp mentsd meg leendő anyádat és hitvesedet a becstelenségtől, mert egy megbélyegzettet csak nem vehetnél el feleségül?

Paaker eltűnődve nézetta földre. Nemu folytatta:

— Megmondhatom úrnömnek, hogy te meg akarod őt menteni? Megmondhatom?! Akkor minden rendben van, mert aki a szeretett lényért egész vagyont feláldoz, annak a keze bizonyára akkor sem fog reszketni, ha a lándzsát irányozza döfésre . . .

XVI.

Az orvos és a paraszkhita. Uarda anyjáról.

Nyugvóra hajolt a nap. Az éjjelnek sötétsége szállott a Halottak városára. A királysírok felett fénylett a hold s a sziklák éles körvonalai kiváltak az árnyékban. Rémesen csendes volt e pusztai vidék és mégis élénkebb volt most a nyüzsgés-mozgás, mint nappal. Denevérek röp-ködtek csapatostól, szétterjesztett szárnyaival lebegett a levegőben a bagoly, a sakálok kisebb csapatokba verődve indultak zsákmányt keresni, egymásután kapaszkodtak fel a hegylejtőn. Időről-időre felhangzott az éjszaka csendjében utálatos ugatásuk, vagy a hiénának elnyújtott vihogása.

Az emberi élet sem tért mind nyugovóra.

Hekt barlangjából fősvény világosság szűrődött ki; a paraszkhita kunyhójában is ébren voltak mind; égett a tűz. A nagyanya ügyelt, hogy el ne hamvadjon.

A kunyhó előtt két ember ült némán, távolabb az udvar másik részében Uarda apja nyüzött egy birkát.

— Hogy ordítanak a sakálok, — mondá az öreg paraszkhita s összéb húzta vállán a rongyos gyapot-kendőt.

— Megszagolták a friss húst, — vizonzá Nebszekht, az orvos. — Dobjátok ki nekik a beleket. A combokat és a hátat megsüthetitek. A szívet vágd ki gondosan. Ez, ez! Nagy volt a birka.

Nebszekht kezébe vette a szívet és nagyon figyelmesen vizsgálta. A vén paraszkhita aggódva nézte őt s megszólalt:

— Megígértem neked, hogy mindent megteszek, amit tőlem kívánsz, ha Uardát meggyógyítod; de te lehetetlent kívánsz tőlem.

— Lehetetlent? — kérde az orvos. — Miért volna lehetetlen az? Te boncolod fel a hullákat, neked szabad járásod van ki és be a balzsamozók házában. Intézd úgy a dolgot, hogy a kellő időben menj oda; egy korszóban beviszed a birka-szívet s kihozol helyette az én számomra egy emberi szívet. Senki, de senki sem fogja észrevenni. Nem is kell holnap vagy holnapután

megtörténnie. Várd meg a kínálkozó alkalmat. A fiad mindennap vásároljon az én költségre egy birkát, míg jön kapóra az alkalom. Unokád nemsokára megerősödik, a hús feltáplálja őt. Ne félj semmitől!

— Nem a veszélytől félek, — mondá az öreg, — de hogy tudjak én egy halottat a másvilágon folytatandó életétől megfosztani?! És aztán! Nyomorúságban és szegényben élek már sok-sok év óta, — senkinek sem jutott eszébe, hogy ezeket az éveket megszámlálja, — ezalatt én a törvényeknek engedelmeskedtem, mert az a remény éltetett, hogy a másvilágon más mértékkel fognak nekem is mérni és Aalu mezején és az aranyos bárkában kárpótlást lelek mindazokért, amiknek e földön hiányát éreztem. Te jó és barátságos vagy. Hogy juthat eszedbe, hogy merő szeszélyből egy embernek az üdvösségét áldozd fel, aki világegyetében sohasem tudta, hogy mi a boldogság s aki neked soha ártalmadra nem volt?

— Azt te, öreg, nem tudod felfogni, hogy minő célom van nekem az emberi szívvel, de tudd meg, ha megszerzed nekem, nagy és fontos ügynek válasz a hasznára. Szeszélyeim nincsenek, mert én nem vagyok úri léhűtő. Ami üdvösségedet illeti, ne legyen semmi aggodalmad. Én pap vagyok, tettednek minden következményét magamra vállalom; én leszek a te tettedért felelős. Én, mint pap, azt mondom neked, hogy helyesen cselekedtél s az itélő-bírák a másvilágon kérdére vonnak: «Miért vetted ki egy embernek a szívét?» — ezt . . . ezt feleld nekik: «Azért, mert Nebszekht, a pap megparancsolta, hogy kivegyem s megígérte, hogy őt terheli a felelősség.»

Az öreg gondolkodott, töprengett, az orvos pedig hévvel folytatta a rábeszélést:

— Ha te az én kérésemet teljesíted, akkor . . . akkor esküszöm, gondját viselem annak, hogyha te majd meghalsz, mumiádhoz mindenféle amulet-tel tegyenek; egy könyvet írok neked, azt a mumiád mellé göngyölgetem, mint a nagy embereknél szokás. Ez a könyv erőt ad neked arra, hogy legyőzd a démonokat s bejuss a büntető és jutalmazó Igazságnak csarnokába, ott pedig téged az üdvözültek közé fognak sorozni.

— De a szívablás bűneimet súlyossá fogja tenni, ha az én szívem is a mérlegre tétetik! — sóhajtott az öreg.

Nebszekht egy ideig eltűnődött, aztán folytatta:

— Írást adok neked arról, hogy a szív elrablását én parancsoltam neked. Azt varrasd bele egy zacskóba, tedd a kebeledbe s vídd magaddal a sírba is. Ha aztán Tehuti, az alvilág birája kérdőre von téged, add át neki az én írásomat. Ő majd elolvassa s téged nem sújt a vád.

— Nem vagyok irástudó! — dörmögött az öreg s kiértett a hangjából, hogy nem bízik teljesen az orvosban.

— Esküszöm a kilenc hatalmas istenre, hogy semmi egyebet nem írok, csak azt, amit ígértem. El fogom ismerni, hogy én, Nebszekht, a pap voltam az, aki neked megparancsolta, hogy a

«TEDD EL LÁB ALÓL A FŐLOVÁSZMESTERT!»

szívet ellopod, a te bűnöd tehát nem a tiéd, ha nem az enyém.

— Hozd el hát nekem azt az írást! — dörmögte az öreg.

— Holnap megkapod az írást; unokád mellől pedig nem mozdúlok el, míg teljesen vissza nem nyeri egészségét.

A katona ebből a beszélgetésből egy szót sem hallott. Feldarabolta a birkát, fából nyársat faragott s a tűznél kezdette sütni. A sakálok még hangosabban kezdték üvöltöni, mert a pecsenyeillat elterjedt a levegőben. Az öreg paraszkhita a sercegő hús láttára megfélekedett arról a veszedelmes feladatról, melyet magára vállalt. Egy év óta nem sült az ő házában hús. Nebszekht egy darab kenyeret evett s nézte a lakmározókat. A csontokról rágták le a mohón, állatok módjára a húst, különösen a katona esett neki

vad étvágygal. Úgy harsogott fogai között, mint a ló ropogatja a jászol előtt a szénát. Bizonyos undor szállotta meg a papot.

— Érzéki emberek! — dörmögte magában. — Öntudatos állatok! Emberek mégis. Sajátságos. Itt élnek érzékeik hatalmában s mégis mennyire vágyódnak arra a másik, arra az érzékeletti világra!

— Neked nem kell hús? — kérde a katona s letépett egy darabot a combról s oda nyújtotta.

Az orvos visszautasította. Látván a katona villogó fehér fogait, arcának állati kifejezését, önkénytelenül a fehér arcú beteg jutott eszébe, aki benn fekszik a gyékény-ágyon és kérdezte:

— Uarda az édes gyermeked?

A katona reá csapott öklével széles mellére és mondá:

— Épp oly bizonyos, mint ahogy Ramzesz király a Szeti fia!

Mikor a vacsorának vége volt s az öreg paraszkhita asszony egy-egy karéj kenyeret adott nekik, hogy kezükről a zsirt azzal leitassák, a katona nagyot sóhajtott; fejében még mindig az orvos kérdése motoszkált s így szólott:

— Anyja idegen nő volt.

— Melyik országból származott? — kérde az orvos.

— Azt már nem tudom, — felelte a katona.

— Nem kérdezted tőle soha?

— Kérdeztem hát; de hiszen hogy is tudott volna válaszolni? Mondhatom, hogy nagyon különös és hosszú történet!

— Meséld csak el! — kérte Nebszekht. — Az éjszaka hosszú, hallgatni inkább szeretek, mint beszélni. De előbb megnézem, hogy mit csinál a betegünk.

Minekutána az orvos meggyőződött arról, hogy Uarda nyugodtan alszik, leült újra az apa és fia közé s a fiú kezdé:

— Sok ideje múlt már annak. Szeti király még élt, de helyette Ramzesz kormányozta az országot. Haza jöttem északról. Zoanba, Ramzesz városába küldöttek volt a munkásokhoz, akik az erődöt építették. Hat embert rendeltek alám, csupa szemiták voltak, az Amu-törzséből valók, akiknek Ramzesz hüvelykujját erősen a szemükre nyomta. A munkások között voltak gazdag nyájtulajdonosok fiai; mikor munkára kijelölték őket, nem igen kérdezték tőlük: «Mid van?» — hanem csak azt: «Miféle törzshöz tartozol?»

A nehéz munkát be kellett fejezni és a király, aki éljen erőben és egészségben, az ifjakat magával vitte Egyiptomból a táborba s az Amu-törzsből valókra bizta a munkát, akik rokonai voltak az ő keleti ellenségeinek. Jó dolgunk volt Gózenben, mert gazdag és termékeny föld az, van ott bőven gabona, fű, vetemény, hal, szárnyas jószág. Az én hat emberem között volt kettő, akik becéi valának az anyjuknak. Kaptak bőven pénzt is a szülőktől, mert a haeusok nagyon szeretik gyermekeiket, gyöngédebben, mint más népek. Naponta egy bizonyos mennyiségű téglát kellett az építkezéshez szállítanunk. Ha a nap izzóan tűzött le, segítettem a fickóknak s én egy óra alatt magam többet vittem, mint ők hárman, mert erős vagyok, akkor pedig még erősebb voltam, mint most.

— Eljött aztán az idő, mikor engem felváltottak. Thébébe kellett visszajönnöm a hadi foglyokhoz, akiket szintén kényszermunkára rendeltek ki. A nagy Amon-templom volt akkor épülőfélben. Mivelhogy pénzem is volt, meg sok ideig is tart majd a templom építése, kedvem szottyant megházasodni, de egyiptomi leány nem kellett nekem. Volt elég paraszkhita leány, de én az apám átkozott kasztjától irtóztam, a többi leányok pedig félték a mi tisztátalanságunktól. Ázsiai nőt óhajtottam volna feleségül venni.

— A hadi foglyok között többször árultak nőt, de nekem egyik sem tetszett, no meg drágára is tartották őket.

— Ezalatt folyton fogyott erszényemben a pénz, mert vígaeskán éltünk.

— Egyszer aztán — a nagy Amon-ünnepen történt — újabb hadi foglyokat hoztak Egyiptomba. Sok asszonynép volt köztük. A nagy kikötőben árulták őket. Aki többet ígért, annak adták el. Végül egy vak asszonyt vezettek elő s egy vézna, néma fiatal nőt. A vak asszonyt, aki egyébként tenyeres-talpas személy volt, egy koresmáros vette meg, ma is a kézi-malmát forgatja; a néma asszonynak az ölében egy kis gyermek volt; olyan volt az arca, mintha a koporsóban feküdt volna, a gyermek pedig szintén ilyen gyöngye, törekeny portéka. A haja vörös volt, égő vörös; hófehér arca halálos fáradságot fejezett ki, egyébként kedves volt. Azt hittem, ha egy szél belé akad, magával sodorja gyermekestől.

— A kikiáltó kérdezte, hogy ki akarja megvenni s mit ad érte? Mindenki hallgatott; e néma árnyékot munkára használni nem lehetett,

különben is féllábával a sírban van már, a temetés pedig drága.

— Néhány perc múlt el. Ekkor a kikiáltó oda ment hozzá, reá ütött a korbácsával, hogy mozduljon meg, ne legyen olyan félhalott; ekkor összerázkódott, mintha láz gyötörte volna, a gyermeket jobban a szívére szoritotta s körül nézett, mintha védelmezőt keresett volna. És éppen reám nézett. Hogy mi történt velem, ma sem tudom. Az a szem olyan nagy volt, hogy azóta sem láttam hozzá foghatót; valami dæmon lakozott a szemében, aki engem rögtön hatalmába kerített s azután is uralkodott rajtam. Akkor hatott reám először a bűbája.

— Nem volt nagy meleg, hát nem is ittam semmit s mégis a józan eszem ellenére cselekedtem, mert minden pénzemet felajánlottam érte. Sokkal olcsóbban ide adták volna! A cimboráim kikacagtak, a kikiáltó a vállát vonogatva sepepte be a pénzemet, de én odamentem az asszonyhoz, elvettem tőle a gyermeket, átvittem egy esolnakban a Niluson s elhoztam az apámék szegény kunyhájába. Anyám megcsóválta a fejét s úgy nézett reám, mint egy beteg emberre szoktak. De egy árva szavuk sem volt ellene. Fekvőhelyet csináltak neki, én aztán később egy viskót tákoltam össze a magunk számára, a romjai itt vannak most is. Anyám csakhamar megszerette a kis gyermeket. Egészen apró portéka volt, mi Pennunak nevezük el, mert olyan picit volt, mint egy egér. Kezdettem takarékos lenni, vettem egy kecskét.

— Néma volt az asszony, de nem süket, és a mi nyelvünket nem értette. A szemében lakozó dæmon beszélt helyette s megértette azt, amit én mondtam. Mindent felfogott s a szemével fejezte ki, hogy érti. Végtelenül tudott valamit megköszönni. A néma szeme háladosabb és beszédesebb, igazabb és őszintébb volt, mint a főpapok összes énekei, imádságai, melyekkel nagy ünnepeken az istenekhez fordulnak.

— Néha bizony elhagyott a türelem, ha éjjel a kis gyermek fellármázott álmomból a sirásával, de mihelyt a néma asszony reám nézett, vége volt a haragnak, a türelmetlenségnek. A kis Pennu sirása olyannak tetszett nekem, mint a legszebb ének. Igaz, hogy kedvesebben is sirt, mint más gyermekek. Aztán olyan fehér, puha, finom kis ujjacskái voltak!

— Egyszer sokáig sirt; oda hajoltam hozzá, hogy ráforduljak, ő pedig belékapott az ujjával a szakállamba. Jaj, de milyen jól is esett az

nekem! Ezentúl sokszor kellett a szakállamat húzogatnia. Az anyja észrevette, hogy ez nekem örömet okoz, mert valahányszor valami apróságot: tojást, virágot, vagy kalácsot hoztam haza, felemelte a gyermeket s ujjacskáját a szakállamra tette.

— Az asszony lassankint erőre kapott. Napról-napra szebb lett. Alig lehetett több hús évesnél. Hogy minek hívták, sohasem tudhattam meg tőle. Nem is adtunk neki semmi nevet. «Az asszony» — így hívtuk.

— Nyolc hónap múlva meghalt az egérke. Éppen úgy megsirattam, mint az anyja; mikor a kis holttest fölé hajoltam, szememből patakzott a könny és elgondoltam magamban: «Többé nem fogsz a szakállammal babráltni». Az anyja megsimogatta arcomat és olyan hálás tekintettel nézett reám s én úgy képzeltem, hogy a Faraó nekem ajándékozta Felső- és Alsó-Egyiptomot egészen.

— A gyermek halála után ismét legyöngült az anyja. Megint hónapoknak kellett eltelnie, míg összeszedte magát. Nagyon szép lett, de semminemű munkára sem volt alkalmas. Még a kecskét sem tudta megfejteni. Mindent anyám végzett el helyette.

— A finom csipkék kötéséhez értett, szépen dolgozott s anyám eladta a kész munkát. Vásárolt neki illatszert meg virágot. Nagyon szerette a virágot. Ebben a tekintetben is anyjára ütött Uarda.

— Esténként a völgyben járt fel és alá, gondolataiba mélyedt, nézegette a holdat. Nagyon szerette.

— Egy téli napon haza jövök. Már sötét volt, azt hittem, hogy az ajtóban találok. Mintegy száz lépésnyire Hekt barlangjától, egy csapat sakál kezd erősen üvölni, mindjárt az a gyanú keletkezett, hogy talán embert támadtak meg. És én tudtam, bár senki sem mondotta meg, hogy *ki* lehet az az ember. Őrült aggodalomtól üzetve kiteptem a karót, melyhez a kecskét szoktuk kötni, a tűzhelyről pedig felkaptam egy üszkös koloncot és segítségére siettem szegénynek. A sakálokot elkergettem s az eszméletlen asszonyt az ölemben hoztam haza. Anyám segítségével eszméletre térítettük. Én pedig elkezdtem örömemben sirni, mint egy gyermek. Ettől az időtől kezdett ő is szeretni engem.

— Egy leánykával ajándékozott meg, akit Uarda-nak nevezünk el, mert anyja egy rózsát

vett a kezébe s reá mutatott a gyermekre. Megértettük a kívánságát és teljesítettük.

— Nem sokkal ezután meghalt.

— Te pap vagy s én mégis azt mondom neked, ha engem majd Osiris magához szólít s az üdvözültek közé soroz, megkérdezem tőle, hogy találkozom-e ott a fehér arcú asszonnyal; ha pedig azt felelik, hogy nem találkozom, akkor taszítsanak engem az elkárhozottak közé, csak újra láthassam őt.

— Semmi jel sem árulta el, hogy honnan származott? — kérde az orvos.

A katona két kezébe temette az arcát és sirt, nem hallotta az orvos kérdését. Az öreg paraszkhita így szólott:

— Nagy urak gyermeke lehetett, mert ruhájában arany ékszeret találtunk, ezen egy drágakövet s ebbe különös jelek vannak vésvé. Nagy lehet az értéke, a feleségem eltette az unoka számára.

XVII.

A tudós és a költő.

Mikor virradni kezdett, Nebszekht, az orvos elhagyta a paraszkhita kunyhóját.

Meg volt elégedve a beteg állapotával s mély gondolatokba merülve ment a Hatsepsu-templom irányában, hogy barátját, Pentaurt meglátogassa és nála azt az írást elkészítse, melyet a paraszkhitanak ígért. Mire a nap első sugarai kisütöttek, ott állott a templom kapujánál. Azt remélte, hogy a papok reggeli imáját fogja meghallani, de minden csendes volt. Megzörgette a kapút s az álmos kapús kinyitotta.

Nebszekht megkérdezte tőle, hogy a templom fejét honn találja-e?

— Ma éjjel meghalt, — mondá ásitva a kapús.

— Mit beszélsz?! — riadt rá az orvos megremülve. — Ki halt meg?

— A mi öreg előjárónk, Rui, a derék férfiú.

Nebszekht megkönnyebbülten lélegzett föl s kérdezősködött Pentaur felől.

— A Szeti-házból való vagy — mondá a kapús — s mégsem tudod, hogy Pentaurt elcsapták a hivatalából? A szent atyák nem voltak hajlandók ma reggel, hogy Ra születését vele együtt üdvözöljék. Egyedül énekel fenn a könyöklőn, ott megtalálhatod.

Az orvos gyors léptekkel haladt fel a lépcsőkön. Mihelyt őt megpillantották, több pap állott össze s kezdett énekelni. Rájok se nézett, sietett

fel a barátjához. Pentaur a legfelsőbb terrazon volt és irogatott.

Nemsokára megtudta tőle, hogy mi történt s indúlatosan kiáltott fel:

— A Szeti-ház bölcséinek túlságosan igaz voltál, ennek a csöcseléknek pedig túlságosan buzgó és becsületes. Tudtam, hogy ez a sors vár reád. Mi, beavatottak csak e kettő között választhatunk: vagy hazudunk, vagy hallgatnunk kell.

— A régi tévedés! — jegyzé meg Pentaur. — Tudjuk, hogy az istenség egy s ezt elneveztük *Rá*-nak; de mi az istenség fogalmába az egész Mindenséget belefoglaltuk s a Mindenség ezer apró jelenségében reá ismerünk a legfelsőbb lényre —

— Mindezt elmondhatod nekem, a beavatottaknak, — vágott közbe Nebszekht.

— De én elmondom a be nem avatottaknak is! — kiáltott fel Pentaur, — csakhogy nekik az egyes jelenségekben mutatom meg istent, mert ők az egészet felfogni nem tudják. Ha a nap fénye föltűnik látó szemünk előtt, reá mutatok s dicsőítem az istenséget, mely a napfényben nyilatkoztatta ki magát; ha a zöld vetéseket látom, intő szózatom kél a hívőkhöz: «Diesérjétek Rennut, a termőföld istenét, mert ő tette a földet termékenyvé, ő adott életet a gabonaszemnek». Ha látom a Nilus hatalmas és áldásos munkáját, dicsőítem Hapit, e folyam titokzatos istenét, pedig jól tudom, hogy Ra, Rennu, Hapi és a többiek mind egy és ugyanannak az istennek különféle nevei. A tömeg ezt nem tudja elképzelni...

— Vagyis mi, az orozslánok, a falatokat apróra fölvágva, lével leöntve adogatjuk be nekik, mint a beteg és gyenge gyomruáknak.

— A régi idők bölesei képletes alakokba öltöztették az igazságokat, hogy a köznép annál könnyebben felfoghassa.

— Ha egyáltalában felfogható, akkor mire való a képletes alak?

— Az igazságot a maga igaz mivoltában nem tudja megérteni.

— Azt mi sem tudnók; te költő vagy, benned valami csodálatos erő van, mely mindent, amit látsz, átalakít a lelkedben; szebbnek, vonzóbbnak látod; én, mint orvos, csak az igazság megismerésére törekszem.

— Csak? — kérde Pentaur. — Éppen ez az, amiért én tégedet sokra becsüllek; hiszen tudod, hogy az én célom is az igazság.

Az orvos helyeslőleg bólintott s így folytatá:

— Tudom, tudom; de a mi útaink egymással párhuzamos irányban haladnak, egymással sohasem fognak találkozni; mindketten egy talányt akarunk megfejteni, csakhogy ennek a rejtvénynek többféle értelme van. Ti azt hiszitek, hogy a ti megfejtésetek a helyes; pedig lehet, hogy egyáltalában nincs helyes megfejtése.

— Nos hát akkor meg kell azzal elégednünk, amely a legjobban megfelelő s amely a legszebb, — mondá Pentaur.

— A legszebb? — jegyzé meg Nebszekht boszúsan. — Várj csak, elmondom, hogy képzelem én a ti isteneteket. Óriási test, mely folyton gyarapodik, hogy önmagát elnyelje, — hát ez neked szép? Isten a Mindenség, — mondjátok ti, — mely önmagának elég, öröktől fogva megvan és megmarad, mert mindent, amit önmagából ad, újra fölemeszt; éktelen fukar a ti istenetek, mert egy porszemecskét, egy nap-sugarat, egy széllegést sem ajándékoz el ingyen, visszaköveteli a maga háztartása számára; a világot a maga céljainak megfelelően kormányozza minden ész, minden jószág nélkül, csupán zsarnoki kényszerrel indítva, melynek ő maga is rabszolgája. Ilyennek látom én a ti isteneteket.

— Nagyon visszataszító képet festesz róla, — mondá Pentaur, — megfedkedezel arról, hogy mi a világot kormányzó erőt érznek nevezzük.

— A háborúsi játék az életben, az is az érznek a munkája? — kérde Nebszekht. — Micsoda bölcsesség rejlik abban, hogy az emberek egymást a földre terítik, csak azért, hogy ismét talpra állani engedjék? Eh, hallgassatok, ti hamis okoskodók. Beszéltek jó istenről? Keresem, hogy hol van, de nem találok. Ha a Mindenség valóban maga az isten s ha isten olyan, mint aminőnek ti tartjátok s ha rajta kívül nincs egyéb a Mindenségben, akkor miért beszéltek ti a rossz-nak fogalmáról?

— Ne vitatkozzunk, barátom, — mondá Pentaur, — nem csodálkozom, hogy így gondolkodol. A foglalkozásod megmagyaráz mindent. Te ölsz, rombolsz, hogy a természet titkait megfigyelhesd; ha azt figyelned meg, hogy miként keletkezik valami a természetben s be fogod látni, hogy hamis az az isten, akihez te imádkozol.

— Ki mondotta azt, hogy a világon levő dolgok keletkezését nem kutatom? Bebizonyítottam neked már többször, hogy a futó bogarak kelet-

kezését jobban ismerem, mint ti. Az állatokat megöltem, de nemcsak azért, hogy belső szervezetét tanulmányozzam, hanem azért is, hogy keletkezését meg tudjam magyarázni.

— Megvallom, hogy a te törekvéseidet sohasem értettem meg igazán; mindig csodálkoztam azon, hogy miért nem vetted magadat a csillagászatra. Vagy azt hiszed, hogy a növények és állatok ugyanolyan törvényeken, számokon és mértékeken alapul, mint a csillagok mozgása?

— És te ezt még kérdezed? Avagy az a félelmetes óriási kéz, mely a csillagok járását kor-

«ÉN TÉGED SOKRA BECSÜLLEK!»

mányozza, nem volna elég hatalmas arra, hogy a madarak röptének, a szív dobogásának is törvényt szabjon?

— Hm, újra a szívnél vagyunk! — mosolygott a költő. — Közelebb jutottál azóta a céloddhoz?

Az orvos arca nagyon komoly lőn s így szólott:

— Talán holnap már a kezemben lesz, amire régóta vágyódom.

— Ide adod kissé az írószerszámaidat?

— Természetesen, de beszélj előbb!

— Ne kérdezz semmit; szándékomat úgy sem helyeselnéd s megint vitatkoznunk kellene.

— Úgy hiszem, hogy nekünk kettőnknek nincs okunk arra, hogy a vitatkozástól megijed-

jünk; barátságunknak ez volt eddig is az élető, felfrissítő ereje.

— Mindaddig, míg nézetekről és nem tettek-ről volt szó.

— Te emberi szívet akarsz szerezni? Gondold meg, mit cselekszel!

— Ne is folytasd; szándékom megmásíthatatlan.

Az orvos írt. Szép formás betűket vetett a papyrus-lapra. Bizonyítványt írt a paraszkhíta számára, melyben elismerte, hogy a szív elrablásáért csupán őt terheli a felelősség.

Mikor elkészült az írással, Pentaur el akarta venni tőle, de Nebszekht hirtelen összegöngyöltette s elrejtette.

— Ezzel hát rendben volnánk. Isten veled, Pentaur!

A költő nem akarta elengedni barátját. Meleg szeretet áradt szavaiból, melyekkel barátját a végzetes szándékról leakarta beszélni, kérte, könyörgött hozzá, de Nebszekht nem hallgatott reá. Kezét ki akarta húzni barátja kezéből, mert Pentaur nagy izgatottságában rémitően szorította.

— Összemorzsolod az ujjaimat!

Pentaur eleresztette az orvos kezét, aztán kezdte simogatni, mint egy édes anya.

— Ne haragudj Nebszekht! Ismered az én szerencsétlen markomat, erősen megszorítottam a kezedet, mert örült a te szándékod. (Folyt. köv.)

TAMÁS BÁTYA RÓZSÁI.

Tamás bácsi felteszi sapkáját,
Pipaszárba igazítja száját,
Egyet-kettőt ránt a ködmön alján,
Egy ebadtát mellé elszalajtván —
Megy az utcán esendes méltósággal,
Késő, őszi hervadozósággal.

Kertek alján gyermekek csapatja
Huncutságra egymást most kapatja.
Barna fiúk, szőke piros lányok,
Rózsavesszők, lengő tulipánok,
Pillangók a világ nagy kertjében,
Mulatoznak szent gyönyörűségben.

Tamás bá'nak gyökeret ver lába,
Valahányszor kis eselédit látja.
Vén szívének kiszakadt darabja,
Mind, aki ott egymást töri, szabja.
Csemetéi, apai vér nélkül,
Rámaradtak édes örökségül.

Közibökbe ögyeledik újra.
Hegyes bajszát az arcukba szúrja;
Kis lányokat felkap az ölébe,
Barackot nyom a fiúk fejébe.
Van sikoltás, van kacagás, mennyi!
Be boldogság gyermekek közt lenni!

«Jóska fiam, a teremburádat!
El ne tátsad máskor így a szádat:
Sült galambok fészket raknak benne!
(Elsompolyog Jóska szégyenszemre.)
Hát te, Dani, mibe verted orrod?
Kalapodnál ki szénáját hordod?»

Uccu lelke, gangos kis leánya!
Hány arasz volt piros pántlikája?
Ej, a rózsza minek a hajába?
Legényeknek jár az udvarába!
Kora tavasz virágok nyitója,
Öreg szívem könnybe borítója.»

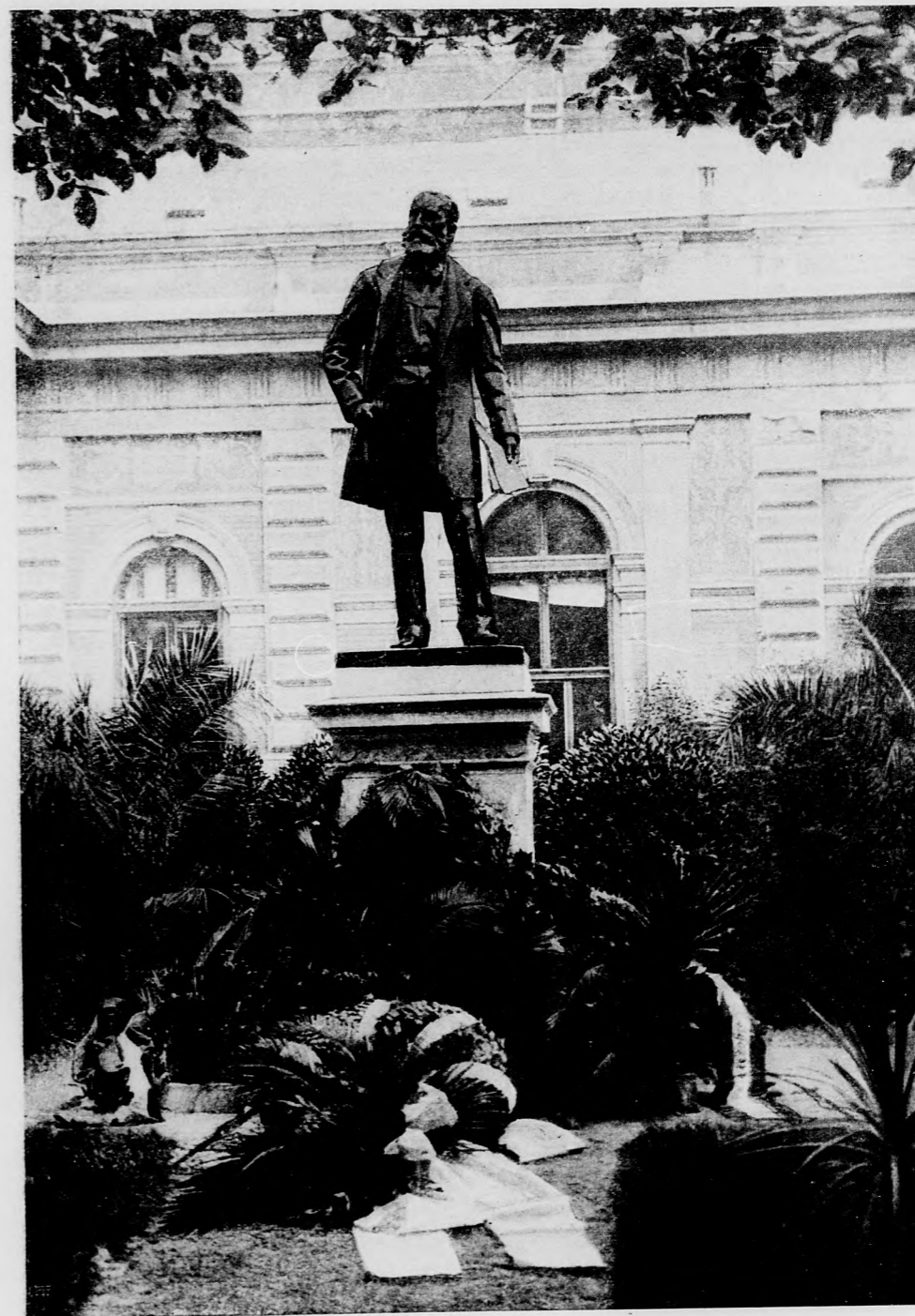
Mint a himbók a kert ősi fáján:
Rajta csüngnek kacagó virágok.
Szemből szembe sugárzó szívárvány
Hét gyűrűjét ragyogtatja rájuk.
Lábok alatt a parányi füvek
Úgy suhognak, úgy elevenülnek.

Angyalkarban felesendül a nóta:
«Rózsza, rózsza, ispilángi rózsza!
Teli kertem nevető zsályával,
Liliommal, kékes violával.
Nyisd meg leány aranyos kapúdat,
Hadd kerüljem virágos váradat.»

Megindúlnak körbe, karikába,
Száz kis lábnak dobban dobogása.
Hajladozó üde koszorúval
Keringelnek lányok a fiúkkal.
Kör közepén Tamás bátya ümmög,
A nótaba bele-beledünnög.

Tánpera perdül körülök a tájék,
Arany hajon arany napsugár ég.
Kis méhecskék halkán dongó dallal
Keringelnek virágos bokorral,
Fehér szárnyon száll a kedves nóta:
«Rózsza, rózsza, ispilángi rózsza . . .»

Oláh Gábor.

TREFORT ÁGOSTON SZOBRA BUDAPESTEN. — Strobl Alajos szoborműve.

TREFORT ÁGOST SZOBRA.

Képeinkhez.

Kegyeletes ünnepély keretében leplezték le azelőtt két héttel Trefort Ágost volt közoktatásügyi miniszter szobrát. A szobor a budapesti műegyetem kertjét díszíti s annak egyik be- szögellő részében áll. Egyszerű talpazaton látjuk Trefort egész bronz-alakját. Födetlen fővel, élettéljes arccal, bal kezében iratesomót tartva tekint arra az épületre, melyet ő emelt a magyar művelődés számára.

Trefort Ágost 1817 február havában született Homonnán, Zemplénmegyében. Egyetemi jogi tanulmányait Budapesten végezte el, majd bejárta Német-, Francia- és Olaszországot, megfordult Angliában, Dániában, sőt Oroszországban is. Ügyvédi oklevelét megszerezte, de hamarosan bele- únt a pörösködésbe s inkább tudományos és művészeti kérdésekkel kezdett foglal- kozni. Emellett egy másik nagy célt tűzött ki magaelé: a rendi alkotmány helyébe a jog- egyenlőségen felépülő Magyarország meg- teremtését. A nemzetgazdasággal is be- hatóan foglalkozott ekkor s irodalmi műkö- déseért az Akadémia levelező tagjai sorába választotta. Az ifjú embernek oly nagy tekintélye volt már akkor, hogy 1848-ban Trefortot államtitkárnak nevezték ki Klauzál Gábor miniszter mellé, ki akkor a földművelés-, ipar- s kereskedelmi ügyek intézője volt.

A szabadságharc kitörése után Eötvös József báró és Trefort, az elválaszthatatlan barátok önkéntesen a külföldre mentek. Trefort csak a szabadságharc után tért vissza s egyedüli vizsgálatát családjában, könyveiben talált. De midőn a haza ege derülni kezd, ő is előtérbe lép s ismét küzd nemzete boldogulásáért, szebb jövőjéért.

1872-ben közoktatásügyi miniszter lett s egész haláláig, 1888 augusztus haváig viselte e meg- tisztelő hivatalt.

Mai számunkban bemutatjuk Trefort Ágost szobrát és szülőházát az emléktáblával.

Azok, akik az életben céljukat nem érik el, leggyak- rabban vagy a sorsban, vagy embertársaik rosszakara- tában keresik annak a magyarázatát, pedig vajmi sokszor nem egyéb az oka balsikereiknek, mint a maguk élnélhetlensége.

A TEÁRÓL.

A tea hatásának fölfedezését kínai munkások- nak tulajdonítja a monda. A rizsültetéssel fog- lalatoskodó emberek az egész környéken nem akadtak iható vizre s így az élvezhetetlen vizet gyökerek segítségével akarták ihatóvá tenni. Az ilyen gyökerek leforrázása közben a teabokorra is ráakadtak.

A tea már ösidők óta becses élvezeti itala a

TREFORT EMLÉKTÁBLA.

mongol népeknek, első sorban a kínaiaknak, Európában csak a 17-ik századtól kezdve terjedt el; Párisban 1636-ban említik először. Német- országban a brandenburgi választófejedelem háziorvosa; *Bontekoe* ajánlotta mindig szívesen. De általánosan csak a vám leszállítása után terjedt el.

A kínaiak a teát már 800 körül termelték. Hírét az arab utazók hozták először nyugatra. *Abu Szajd* 1000 körül Kanton vidékéről említi a *Tsze* néven. *Linschoten* hollandi kereskedő 1590-ben *csa* néven említi; így hallotta a kínaiak- tól, kik a teát — mint írja — igen drága edé- nyekből isszák. 1657-ben orvosszerű — herba-

tea — használják. Nálunk a pozsonyi taksa 1745-ben említi, de csak latinul. Hazánkban csak a XIX-dik század huszas éveitől kezdve szűrőszőlgetik.

A tea növénye (tea chinensis) 9—12 méter magasra nő bokr. Termesztési helye: Kína, Japán, Kokinkina, Asszam és Kórea. A teabokor, melynek örökzöld, lándzsás levelei majd ép, majd gyengén, ritkán fűrészelt szélűek, 12 évig használható. Ez idő után a levelek már nem illatosak s puhák s ezért vagy fel kell frissíteni a talajt vagy a régi bokrokat újjakkal helyette- síteni.

A levelek aratása a 3—4-dik évvel kezdődik s naponként csak annyi levelet szednek le a bokorról, amennyit még az nap fel is dolgozhatnak.

Míg Kinában és Japánban a kis, vastaglevelű teát tesztik, addig Java és Ceylon szigetén és Indiában a nagy és vékonylevelű fajtát ulti- tik el. (*Thea chin. var. assamica.*)

Kína fekete, zöld és sárga teát hoz forgalomba, Jáván is terem fekete és zöld tea, míg Ceylon szigetén csak fekete tea van.

A két főfaj a zöld és a fekete tea, de ezek nem származnak különböző fajta növényektől, hanem színüket más meg más kezeléstől nyerték. A fekete teának nagyobb az értéke, mint a zöld teáé. A tealevelek nyersen kemények, illatuk nincs s izük savanykás, az illatát csak a pörkölés alkalmával nyeri.

Tichmorov A. tudósításai szerint a legjobb tea Kína keleti részéből való: *Dziam*-sszi tar- tományából. A teát magból nevelik föl. A tavaszi aratás ideje április hava, a másodiké május, a harmadiké június s a negyediké július végére esik.

A fekete és zöld tea között az a különbség, hogy a fekete tea szárítása hosszabb ideig tart el, míg a zöld tea szárítása egyszerre, egy félóra alatt történik. A szárításra bambuszkosarakat használnak, amelyekben a teát 3—4 centi- méternyi vastagságban terítik szét. A kosarakat kendővel fődik be, hogy a párolgási folyamat alatt felszabadult hőmennyiséget visszatartsák.

A szárított teát nyolc szítán át szítálgják, meg- tisztítván így mindenféle fölösleges anyagtól. Most következik a vegyítés, melyhez rendszerint 3—4 fajta teát használnak. A keverékek elő- állítása alkalmából lehulló porból, levéltörmelék- ből készítik a *chu*-sszian-t, a téglateát. Ennek főgyártási helye King-Kiang. A téglatea egy nagy, sötétbarna, kemény téglanagyságú tea, melyből

használat előtt mindig egy kis darabkát kell lecsipni s azt forró vízbe tenni, így egész élvezhető ital. A teát ólompapirossal bélelt fadobozokba téve, szállítják idegen országokba.

Ceylon és Jáva teatermelése csak újabb keletű. Ceylonban a tea a kávé helyét foglalja el, mivel a kávépestis (*Hemilea vastatrix*) ennek termelésétől megfosztotta a lakosokat. A teater- melést oly nagy mértékben üzik, hogy Ceylon őserdői lassankint mind eltűnnek s helyüket a teabokrok beláthatatlan mezősége foglalja el.

A teának igen sok vizre van szüksége s így természetesen helye közelében, mindenütt csator- názzák a vidéket. Az ilyen csatornázott termő- földeken kéthetenként mindig dús aratás kínál- kozik.

TEACSERJE.

Aratás alkalmával a leveleket a szár végével együtt szakasztják le. A további eljárást már láttuk. Ceylonban a tea gyártása gépekkel törté- nik s így már sokkal előrehaladottabb, mint Kinában.

A kereskedelemben nagyon sok tea-fajt ismer- nek. Maguk a kínaiak 700-ról tudnak. Mi csak a legfontosabbakat említjük meg. A legkereset- tebb kínai fajták a *pekko* (ezüsthaj), amely selyemszerű, szétfeszülő rügyekből áll, a *virágos pekko* valamivel fejlettebb gallyacsakkból, a *kongu* és a *szucsong* (apró fajta) egyes levelek- ből. Ezek a fekete teához tartoznak. A zöld faj- ták között a legjobb a *hajszán* (kikelet) egyes apró, összegöngyölödött levelekből; a *gyöngytea* levelekből és összezsugorodott gallyakból való. A sárga fajták között a legjobb az *orosz* vagy *karaván-tea*, amely szárazföldi úton kerül hoz- zánk. Kitűnő minőségű a *japáni por-tea*, a *jávai pekko* és a Bourbon-szigeti *kongu*. A kelet-indiai vagy *asszami* meg a braziliai nem oly jók.

A tea elkészítésének módját (forralás) mindenki ismeri.

A tea legfontosabb alkotórésze a *tein*; átlag 2—4%-ot tartalmaz, ezenkívül találtak benne egy *teoflin* nevű alkaloidát, csersavat, illó olajat. A levelek víztartalma 10—12%, hamuja pedig elégetése után átlag 5.78%.

Hatásukban különböznek egymástól a tea-fajok. A zöld teának sokkal nagyobb, izgatóbb a hatása, mint az enyhébb fekete teáé. A tea épügy mint a kávé pótolja az alkohol izgató erejét s így ezt — mint az antialkoholisták binni szerezik — ki is szoríthatja.

A teának nincs tápláló ereje, de tejjel vegyítve táplálónak lesz.

A teát igen gyakran hamisítják. A leggyakoribb hamisítás az, hogy a silányabb fajtát belekeverik a jobb minőségű teába. Sokszor megfestik a teát, különösen a zöld teát, berlini kézzel, indigóval vagy fényezik gipszzel. A festett tea az ujjunkat vagy a fehér kendőt befesti, a vizet pedig zavarossá teszi. — A hamisítás gyakori esete: a teának más növények levelével való vegyítése. Ilyen hamis teát készítenek Csehországban a *Liliospermum officinale* leveleiből, amit 25—30 évvel ezelőtt mint valódi teanövényt természetettek, Oroszországban különösen Kaporjában (Kisfalu) gyártottak óriási mennyiségű hamis teát s innen *kapori* teának nevezték el.

Végül még megemlítjük a hamisított teák közül a *varsói* és *bourboni* teákat, melyek ma-napság is igen elterjedtek.

A VEZUV ÉS ETNA.

Földrészünknek két leghíresebb vulkánja mindenestre a Vezuv és Etna. Alak, nagyság és jelleg tekintetében azonban nagyon eltérnek egymástól. A Vezuv kerülete 54 km. és magassága 1200—1300 méter közt változik. Megfigyelések arra a tapasztalatra vezettek, hogy nagy kitörések után mindig valamivel alacsonyabb, kisebb kitörések után pedig magasabb lesz. Körülbelül 600 méterig a Vezuv alakja legömbölyített kúphoz hasonló, mely azután két különálló kis hegyben, a *Vesuvio*-ban és *Somma*-ban csúcsosodik ki. A környék népe a Vesuvio és Somma közötti nyeret közönségesen *Canale dell' Inferno*-nak (Pokol csatornája) hívja.

Eredetileg a Vezuvnak nem volt meg a mai alakja. A régiak csak egy csúcsot ismertek és a Somma nyugoti oldalán lévő óriási látatómegek

minden valószínűség szerint még a régi krátertől erednek. Eddig tapasztalt jelenségek arra engednek következtetni, hogy a két csúcs közötti nyeret a láva ismét be fogja tölteni és idővel megint *egy* csúcs fog képződni.

Köztudomású, hogy a régiak a Vezuvot a kialudt vulkánok közé sorozták s a szájhagyomány révén ismeretes kitörések emléke csak homályosan élt a lakosság tudatában. Augustus idejében a hegy csúcsa is szőlővel volt beültetve és mondják, hogy Spartacusnak 84 gladiátora, mikor a Vezuvra vonult lázadókat Claudius Pulerus ostromolta, a hegyben levő csatornákon, tölcseréken át a csúcsról a hegy lábához jutottak és az ostromlókat váratlan támadásukkal megfutamtították. 79-ben történt az az óriási kitörés, mely megmutatta, hogy a Vezuv nyugalma csak látszólagos volt. Ekkor pusztultak el Herculanium, Pompeii és Stabiae városok. 1631-ig megint pihent a Vezuv, de az akkor bekövetkezett borzasztó kitörésben látója alatt mintegy 10.000 ember lelte halálát. Azóta a kitörések gyors egymásutánban követték egymást s az 1822-diki ismét négy falut, Resinát, Torrét, Annunziatát és Boscotrecasét fenyegetett elpusztítással. Legutóbb igen nagy kitörése volt 1872 április 30-án. Reggel 1/2 4-kor tetején végig fölrepedt és a láva minden irányban, különösen a Canale dell' Inferno északi végén óriási mennyiségben ömlött ki. A láva folyása ez alkalommal oly gyors volt, hogy hús személyt, akik megfigyelésére a hegy oldalára felmentek, elért és elpusztított. Nápolyban egész nap esernyővel jártak az emberek, hogy a roppant sűrűn hulló és égető vulkáni por ellen védekezzenek.

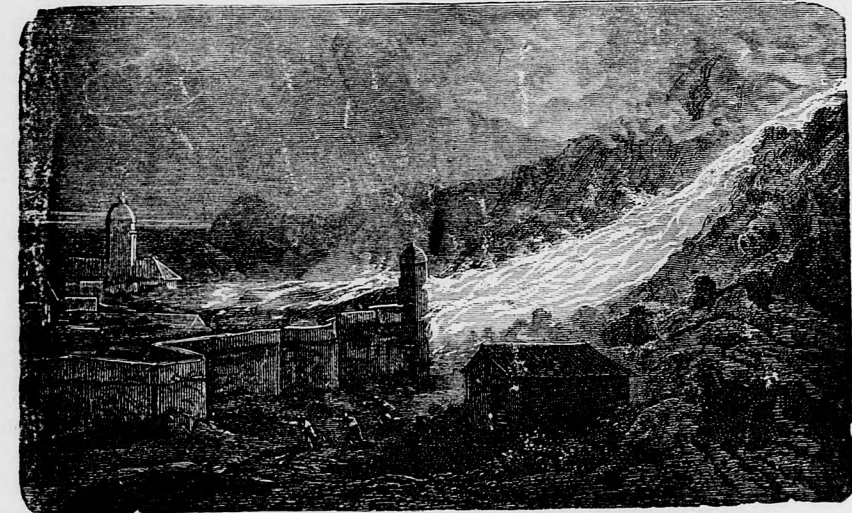
A kitörésnek vannak azonban előjelei is, melyek a legtöbb esetben elárulják a veszedelem közelségét. Ilyen előjelek a tüzhányó közelében levő kutak hirtelen kiszáradása, a föld alól hallható folyton erősödő moraj, dübörgés és a kráterből feltörő sűrű sötét füsttömeg. Egyszere óriási dörrenés hallatszik, különböző nagyságú izzó kövek, bombák repülnek a levegőbe, a láva feltör a tölcserőszerű kráter széléig és lefelé kezd folyni. Egyidejűleg hirtelen zápor áll be, mely vízmosságokat váj és elősegíti a láva folyam haladását. A könnyebb, porszem anyagok óriási mennyiségben mintegy 3000 méter magasságig szállnak fel, ott felhőszerűleg szétterjesztenek és hatalmas területeket árasztanak el hamuval és salakkal.

A Vezuvra felvezető út Resina falutól kezdve

az 1631-diki kitörés látatómegén halad felfelé szőlők és kertek között. Háromnegyed óra alatt az 1872-diki látót lehet elérni San Sebastiano és Massa di Somma helységek közelében. A tájkép minél magasabbra halad az ember, annál pompásabb és változatosabb. Újabb háromnegyed óra szükséges Romitorio del Salvatore-ig, melynek helyén hajdan kolostor állott. Nem messze innen van *Palmicci* csillagász híres obszervatóriuma. Az épület 560 m. magasságban fekszik a tenger színe fölött, gazdag természettudományi könyvtárral van felszerelve, egy termében a villamosági, másikban a mágneses eszközök vannak elhelyezve. Az obszervatorium egyúttal földren-

Sziciliában. Utóbbi valósággal királya az európai vulkanikus hegyeknek. 3300 méter magas és felső részével már eléri az örök hó régióját. Kitörései szintén arányban vannak nagyságával. 1852-ben rövid néhány óra alatt kilenc új kraternyílás képződött rajta és a leömlő látatómeg roppant széles, száz méternél mélyebb medret vajt magának a hegy oldalában.

Egy XVII. századi kitörés (1696) látója összesen 49 falut és 700 templomot pusztított el, mely alkalommal 90.000 ember lelte halálát. A látatómeg három főfolyamra és számos ágra oszolva haladt előre. A leghosszabb és legnagyobb folyam több mint huszonegy kiló-

AZ ETNA LÁVÁJA CATANEÁNÁL.

gés- és meteorológiai megfigyelő állomás. A földszinten egész múzeum van berendezve vulkáni eredetű kőzetekből. Terraszáról az 1858, 1868 és 1872-diki lávakiömlések vidékeit lehet áttekinteni.

Az obszervatorium után a híres Vezuv-sikló vasút alsó állomása következik, honnan a 820 méter hosszú vonalon mintegy tíz perc alatt az 1200 m. magasságban levő felső állomáshoz jutunk. Innen már csak tizenöt pernyi út van a kráter nyílásáig. Jelenleg a Vezuvnak két kráttere van; a nagyobbak — *Cratere centrale* — átmérője körülbelül 200, mélysége 150 m. Falai tölcserőszerűek és igen meredek. A *Cratere centrale* csak egy fal választja el a *Cratere nuovo*-tól, amely azonban jóval kisebb és alacsonyabb.

A Vezuvtól egészen eltérő jellegű az Etna

méternyi út után Cataniát érte el és elpusztította. Ennek a borzasztó kitörésnek az akkor képződött apró csúcsok maig is fenmaradt emléket képezik. —i.

Idegen irodalmak nagyjai.

Irta Tonelli Sándor.

Voltaire. (1694—1778.)

Voltaire, tulajdonképpen nevén François-Marie Arouet, a legtöbb oldalú tehetségek egyike, amelyek az irodalomban valaha felmerültek. Az egész XVIII. századra ő nyomja rá működésének bélyegét. Az irodalomnak, költészetnek csaknem minden ágában működött, mindenütt nagy sikerrel. Igazán egy műfajban sem alkotott örökbeesüt, de bámúlatos ügyessége, mellyel

minden tárgyat feldolgozott és szellemessége, mellyel polemiáit megvívta, az elsőrangú szellemek közé emelik. Diderot ítélete a legáltalóbb reá nézve: «Voltaire a legnagyobb írók közé tartozik, de semmiben sem a legnagyobb.»

Voltaire 1694 február 20-án született Párisban. Atyja, aki törvényszéki jegyző volt, azt akarta, hogy fia is jogi pályára lépjen. A fiatal Voltaire azonban maga határozott pályája fölé. Költeményeket kezdett írogatni, egyikben erősen megbíráta XIV. Lajos kormányrendszerét, miért a Bastilleba került. 1718-ban megírta első híresebb tragédiáját, az *Oedipus* t, újabb elzárása után pedig elhagyta Franciaországot és Londonba ment, hol az angol társadalmi és politikai viszo-

VOLTAIRE.

nyokat tanulmányozta. Londonban megírta nagy époszát, a *Henriade*-ot, mely IV. Henrik francia király életét tárgyalja. Költői feldolgozásra természetesen igen alkalmatlan, száraz tárgy, de hatása nagy volt s a figyelem Voltaire felé irányult. Egymásután megjelent tragédiái nagy tetszést arattak. Ezeknek azonban már irodalmi értékük is nagy volt. Voltaire drámái kissé halványak ugyan, de a cselekvény nála mindig igen erős s egyes tragédiái a francia iskola legkiválóbb művei közé tartoznak (*Zaire*, *Alzire*, *Mahomet* stb.).

Még sokkal erősebb azonban Voltaire mint prózaíró. Rövid *roman*-jai, melyeket ma elbeszéléseknek neveznének, úgy stílus, mint belső értékük tekintetében legtöbbit érő munkái. Hatásuk is talán ezeknek volt legnagyobb. Mind rkezetük gyakran igen arány-

talán, de páratlan szellemességét bennük ragyogtatja legjobban. Csaknem mindegyikben az emberi fonáságokat, hibákat, bűnöket állítja pellengérré. Angolországi tartózkodásának volt eredménye két másik híres prózai munkája: *Filozófiai levelek* és *Angol levelek* (Lettres sur les Anglais). Utóbbiakban az angol társadalmi és nemzeti életet ismertette. 1746-ban már mint igen híres embert a francia akadémia is tagjává választotta. Azok, kiket fenyegetőleg léptek fel vele tárgyává tett, oly fenyegetőleg léptek fel vele szemben, hogy ismét elhagyta Franciaországot s II. Frigyes meghívását elfogadva, 1750-ben Berlinbe költözött.

Berlinben Voltaire főként történetírói működést fejtett ki. Enemű művei szintén kiválóak s különösen a kort tudja általános vonásokkal igen szépen jellemezni. Ilyenek: *XIV. Lajos százada*, *XII. Károly* és *Nagy Péter* (Siècle de Louis XIV., Charles XII. és Pierre le Grand). Poroszországban azonban nem maradt sokáig, a berlini udvar levegőjét nem tudta megszokni. Párisba nem mert visszatérni, mert személyes biztonságaért aggódott; hosszú esztendőknél át a francia-svájci határon tartózkodott, folyton változtatva lakóhelyét. Innen küldözte munkáit Párisba, melyeken kapva-kaptak a kiadók. Számtalan kisebb jelentőségű, irányzatos szindarabja jelent meg ezidőben, mind a felvilágosodás, a vallási és politikai türelem eszméjének szolgálatában. Számos könnyebb formájú költői munkát, költői levelet és szatírákat is írt ekkoriban s különösen az utóbbi műfajnak mesterévé küzdötte fel magát. *A szegény ördög* (Le pauvre diable) és *A világi* (Le Mondain) című szatírái valósággal remekművek a maguk nemében. Újabb történelmi munkái szintén nem maradtak el az elsők mögött, különösen egy műve keltett Párisból való távolléte alatt nagy feltűnést: a *Filozófiai gyűjtemény* (Dictionnaire philosophique). Ritka ítélőképességgel, nagy ügyességgel, de gyakran elfogultan foglalkozik benne korának csaknem minden vallási, társadalmi és tudományos kérdésével. Izgató, reformáló, romboló működése ebben és Európának csaknem összes jelesebb tudósaihoz intézett *leveleiben* tetőződött be. Leveleiből ma már igen sok össze van gyűjtve és együttesen ki van adva.

Voltaire 1778-ban tért vissza Párisba s útja ekkor diadalmenethez hasonlított. Az út fáradalmi azonban nagyon megviselték s még ugyanazon év május 30-án elhunyt. Halálakor

már eszméi csaknem az egész vonalon győzedelmeskedtek s szellemi fegyverei előtt, melyek között a gúny volt a leghatalmasabb, ellenségei nem tudtak megállani. Egész élete nagy polémia volt s végül is ő maradt a győztes. Működésének természetesen van sok árnyoldala is. Hirdette a demokráciát és hízelt a nagyoknak, türelmet tanított s maga volt a legtürelmetlenebb ellenfeleivel szemben, a vallást akarta megtisztítani a tévedésektől s magát a kereszténységet támadta meg.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Az aradi kir. főgimnázium zászlószentelése. Nagy és lélekemelő ünnepe volt az aradi kir. főgimnáziumnak e hó első napján, mely Arad egész társadalmát egyesítette. Kétszeres ünnepség tette emlékeztetése napot: az intézet zászlójának felszentelése és a régi szokáshoz híven megtartott tavaszi mulatság.

Réggel fél 8 óraker gyülekeztek a liceum dísztermében a koszorús párok, hol Burián Jánosné, az intézet igazgatójának nejevel, a zászlóanyával megismerkedtek. Nyolc óraker indult el a menet a liceum-épületből. Elöl ment a tanuló ifjúság díszzászlójával és a vaggongyári zenekarral, őket követte a 48 koszorús pár díszesebbnél díszesebb fogatokon s végül a zászlóanya, kit Haslinger Ferenc tanár, a rendezőbizottság elnöke kísért. Az impozáns menet, melyet a nagy közönség nézett végig az utcákon, a Jókai-téren, Eötvös-utcán és Szabadság-téren vonult a minoriták templomába, ahol Fehér Alfréd főgimn. hittanár csendes misét mondott, melynek végeztével a zászlót felszentelte. Azután Burián Jánosné zászlóanya feltűzte a zászlóra az általa ajándékozott díszes szalagokat a következő jelmonddal: «Tudománnyal és munkás étellel szolgáljuk a hazát». A felszentelés alatt az ifjúság a Himnuszt énekelte.

A szertartások befejeztével a menet az előbbi rendben az Andrássy-téren, a Tabajdy-utcán és a Nagy-körúton keresztül tért vissza a liceumba, hol a zászló felavatásának ünnepélye következett óriási közönség jelenlétében. A gimnáziumi énekkar zene-kísérettel énekelte a Himnuszt, mire Burián János igazgató szép beszédben ismertette a zászló-ünnep történetét, majd Károly József VIII. o. t. ez alkalomra írt ódáját szavalta el, mely poétikus szárnyalásával és formászságával megkapta a közönséget; majd dr. Perepatits tanár hosszú, tanulságos beszédben fejtegette a zászlóra írt «Hit, haza, tudomány» hármas igét és a zászlóra festett Szent-László történelmi alakját, mire Eckhardt VIII. o. t. beszéd kíséretében adta át az igazgatónak megőrzés végett a zászlót, aki azt ugyancsak rövid beszéddel vette át, lelkére kötvén az ifjúságnak, hogy soraik alatta mindig a nemes erkölcsökért és tudományokért keljenek nemes versenyre, a hazát pedig oly híven tanulják szeretni, hogy ha az bajaiban reájok szorulna, életük árán is meg tudják védeni. Végül Haslinger Ferenc, a bizottság elnöke megköszönvén a zászlóanyának és koszorús lányoknak az ünnepség érdekében tett fáradozásait és a nagy közönség érdeklődését, a Szózat éneklésével az ünnepély véget ért. Tizenegy

óraker kivonult az ifjúság új zászlója alatt a Kis-Erdőbe, melynek zöldjében szokásos tavaszi mulatsága egész este 8 óráig tartott, mikor a felső osztályú tanulók táncvígalmá vette kezdetét a ligeti vendéglő nagytermében, mely derült jókedv mellett csak az éjfél órákban ért véget.

Az ünnepélyt Haslinger tanár elnöklete alatt Fehér, Lejtényi, dr. Perepatits, Román és Visontay tanárok és Rajz Elek VII. o. t. rendezték. A zászló tervezetét magyarstílusú kivitelben Visontay tanár készítette és a rajta levő képet is ő festette.

VEGYESEK.

Régi magyar iskolai drámák. A tizenharmadik században, amikor már attól lehetett tartani, hogy a magyar megragadja a nyelvét s kivetkőzik ősi szokásaiból: váratlanul két nemes védője támadt a nemzetiesség zászlójának megvédésére. A fényes ruhájú magyar testőrség s a sötét cellában lakó igénytelen köntösű szerzetes. S míg szerte az országban hasztalanul hangoztatták a nemzeti nyelvű színészet és a tudományos társulat eszméjét: a katolikus papnevelőben és kolostorban nemsokára megteremtődött az iskolai dráma. A tizenhatodik században Németországból származott át hozzánk az iskolai színjáték, hogy a protestánsizmust terjessze. Ellensúlyozásul a jezsuiták a tizenhetedik században meghonosították a nagy fényű előadott iskolai drámát. Az igaz, hogy eleinte a dráma csak a megtámadott hitelvédelmére, a növendék ambíciójának a kielégítésére s nyelvbeli jártasságának a kitüntetésére szolgált. Görögül, latinul, sőt sokszor németül adták elő a darabot. Később már olyan is akadt, amelyben magyarul szoltak a közönséghez és tárgyak mulattató volt. Például *Boros Daniél* pálos-szerzetes *Közjátéka*. A darab határozottan népies és az alsó komikum levegőjében mozog. A jezsuiták intézetei közül különösen Nagyszombatban, Kőszegen, Komáromban és Győrött játszottak nevezetes iskolai drámákat. Győrben előadták *Faludi Ferenc Constantinus*-át, a *Castrum Ignorantiae Expugnatum*-ot, *Jekoniás*-t, a *megsértődött ártatlanság*-ot, *Szemirámisz*-t, *Tamerlán*-t. Komáromban külön előadást rendeztek a humanisták, a grammatikusok és principisták, vagyis a nagyobb tanulók, akiket másképp rétorik és poétának is neveztek; azután a nyelvészek és kezdők. 1681-ben adták elő *Damietta ostromát*, amelyet II. Endre király támadott. A legnevezetesebb iskolai dráma kétségtelenül *Faludi Ferenc* «*Konstantinus Porfirrogenitus*»-a, amelynek a Nemzeti Múzeumban levő kézirati példányán ez a följegyzés olvasható: P. Faludi Ferenc fordította olaszból. A drámát először 1750-ben adták elő Nagyszombatban a kollégium növendékei. 1730-ban a komáromi jezsuita gimnázium növendékei előadták *A tudatlanság várának bevétele* című darabot. A darab tartalma ez: A Tudatlanság magát a Bölcsesség ellenségének bizonyítván, mindenféle pusztított, öldöklött s később a gimnáziumnak is hadat akart üzenni. Erre a Bölcsesség egybehívhatja a *Tudományok vezéreit* s megparancsolja: támadják meg az ellenséget. A vezérek késedelem nélkül megszállják a Tudatlanság várát. Ostromolják és beveszik. A Tudatlanságot foglyul ejtik és száműzik, míg a Bölcsesség győzelmesen ül trónján. Győrött nyomták a *Jekoniás* című darabot is, amelyet *Kozma Ferenc* jezsuita írt magyarul. Nevezetes darab egy másik, amely latinul és magya-

rúl jelent meg 1749 ben. Címe: *Meg-Sértődött Artatlanság, akiért Istennek ereje Bosszút áll.* A darab három részből áll. Verseken van írva, recitativokra és áriákra osztva; a versek elég dallamosak s nem közönséges ügyességre vallanak. Komáromban a grammatisták is adtak elő egy *Innocentia opressa* (Elnyomott ártatlanság) című darabot. 1761-ben a pápai diákság nagy sikert aratott *A Játék-Állapolya* című darab előadásával. Teljes címe sem érdektelen: *Maga-magán győzedelmeskedő, Tamerlan, szomorú-játék, melyet komediabeli alkalmatossággal lerajzolt Leg-Kegyesebb szószólójának s Pátrónussának tiszteletire a Pápai Deákság.* Ilyen és ehhez hasonló volt az iskolai dráma. Az iskola kiváló tanulói voltak a főszereplők. A darabot rendszeren az intézet tanárai írták s egyes bőkezű mecénások bőkezűségéből jutalmakat osztottak ki s díszleteket szereztek be. Az 1721-iki iskolai év végén a komáromi iskolai színpad számára száz rénsi forintnál többbe kerülő ruhát hozattak Velencéből, negyvenöt forintért pedig olajfestésű díszleteket szereztek. De nemcsak az iskolákban, hanem a zárdákban és papnevelő-intézetekben is voltak ilyenmű előadások. A pozsonyi papnevelőben *Fejér György* keltette új életre a színművészetet. Rendszeren a farsangi időben volt drámai előadás s akárhányszor adtak vígjátékot is.

FEJTÖRŐ.

Algebrai kérdés:

12 óraker az óramutatók pontosan födik egymást. Mikor fogják egymást újból födni?

(Hoensch Gusztáv.)

Kocka-rejtvény.

A	A	A	A	Formához rokon szó.
A	Á	D	K	Délamerikai állam.
K	L	L	M	Azsiái folyam.
M	R	R	U	Fegyver.

Ezen betűk úgy rendezendők el a négyzetben, hogy felülről lefelé és balról jobbra ugyanazt adják. (Popovits József.)

Vegyteni kérdés:

$C_2H_6O_6$; minek a képlete ez? Számos gyümölcsben, kivált az érett szőlő nedvében van jelen. Kristályai színtelenek, vízben jól oldhatók, íze kellemes savanyú. Gyógyítószereül, pezsgő por készítésére és a kelmefestésnél használják.

(Popovits József.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1904 június 26.

10. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Szálef földje. — **Számítási kérdés:** 16 és 30 m. — **Természettudományi kérdés:** Az ásvány az opál; keménysége (5,5—6,5). — **Képrejtvény:** A legnagyobb igazság a leghasznosabb tett is.

Hejlesen fejtették meg: Hoensch Gusztáv, Mosonyi Róbert, ifj. Tervev Kálmán, Zelnyk Béla, Teleki Elemér és Barna, Szarvady Jenő, Thier Győző, Szőnyi Sándor, Gengely István, Grósz Pál, Licht Zoltán, Zádor György, Czilli Jenő, ifj. Kerner György, Kovács György, Havas Ernő, Kiss József, Milutinovits Corinna, Tóth Mihály, Kandel Imre, Edelstein Ottó és Róbert, Hollósy Kornél, Weisz Sándor és Fülöp, Havas Péter, Szemző István, Erényi György, Rötzer Ferenc, H. Nagy Jenő, Topscher Béla, ifj. Kirner Vilmos, Lőrincz Ferenc és Dezős, Kund Béla, Kiss József, Nord Frigyes, Endreffy János, korompai Brunswik György.

A kifizött könyvjutalmat (Deli: Bácsy Jakab) Kiss József zsombolyai előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON

Z. Gy. Annak a háborúnak is a Korea-félsziget volt az oka. A háború története tudtunkkal könyv alakjában nem jelent meg. — **V. D.** Szeptember első napjaiban. Az intézet értesítőjének utolsó cikke tájékoztatja a tanulókat a jövő iskolai évre vonatkozólag. — **Vízkerékpár.** Van ilyen találmány s amint halljuk, a használatban is bevált. Alkalmadtán közölni fogjuk, képet is csináltatunk hozzá. — **Viator.** Erdély déleleti része. Borszákat ne hagyja ki. Sok szép vidéket fog látni. — **Principista.** Még nem tudsz, fiam, latin levelet írni, ehhez alaposabb tanulmány és hosszabb gyakorlat kell. — **Amatőr.** A képek igen sikerültek, de tárgyak miatt nem alkalmasak arra, hogy lapunkban közöljük. — **D. G.** (Budapest). Az óda nem sikerült, a másikat talán ne küldje be. — **H. E.** Nem közöljük. — **E. O. és R.** (Göd). 1. A félvég végéig tart. 2. A lap t ezentúl az új címre küldi a kiadóhivatal. — **B. Gy.** (Budapest). Az előjárásági hivatalnok szabályszerűen járt el akkor, midőn nem adta ki azonnal a szegény-ségi bizonyítványt; az eljárás ilyenkor az, hogy hivatalos közegek megvizsgálják a vagyoni állapotot s csak az ő jelentésük alapján állítják ki a bizonyítványt. Arról nem tehet senki sem, hogy ön csak az utolsó napon veszi észre, hogy folyamodványából a legfontosabb melléklet hiányzik. De ezen is segíthetett volna; udvariasan megkérhette volna az igazgató urat, hogy foglalja el a mellékletet utólag s ezt bizonyára meg is tette volna. — **K. P.** (Karajenő). Négy középiskolai osztály; tehát polgári is elegendő. — **B. Cs.** (Miskolc). A nyáron is hetenkint, a rendes terjedelemben jelenik meg a T. L. — **K. Gy.** (Paks). F. Kluge: Deutsche Studentensprache és Dobos Károly: A magyar diáknyelv és szótára. — **V. B.** (Szabadka). Akvarell = vízfestés, pasztell = krétarajz. — **Cz. Z.** (Török-Szent-Miklós). Az a szám már elfogyott. — **K. D.** (Pozsony). Olvassa el a B. Cs.-nek szóló üzenetet.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

KENYÉR ÉS BECSÜLET

REGÉNY

A felszédült ifjúság számára.

IRTA

GAAL MÓZES

Ára füzve 3 korona, vászonkötésben 5 korona.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A német, vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjúsági hetilap.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Egész évre ... 9 kor. 60 fill.</p> <p>Megjelenik minden vasárnap.</p>	<p>FŐLELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.</p>
---	--	---

UARDÁ.

Történeti regény. Írta Ebers György. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes. 13

— Örült? — kérde az orvos és mosolygott. — Nem bánom, hadd legyen. Tudod, hogy mi egyiptomiak minden oktalanságunkhoz makacsul ragaszkodunk, mindenünket feláldozzuk érte?

— Mindent, ami a *mienk*, igaz, de nem a *más boldogságát!* Ha a paraszkhita tettének nyomára jönnek, akkor vége van neki is, a családjának is; akkor annak a kedves leánykának az életét csak azért mented meg, hogy még nagyobb nyomorúságba döntsd!

Nebszekht családokozva és megdőbvenve nézett barátjára, mintha valami rémes hírrel riasztotta volna őt fel almából.

— Az öregekkel és Uardával minden vagyonomat megosztanám.

— És ki fogja őket megvédeni?

— A leány apja.

— Az a részeges barom, akit maholnap Isten tudja, hova küldhetnek?

— Jó ember az, — vágott közbe nagy-hebegve, izgatottan az orvos. — De... de ki is bánt-hatná azt a gyermeket? Ő olyan... olyan... különös, olyan bájos... olyan szép...

Nebszekht e szavaknál szemeit lesütötte és elpirult, mint egy leány.

— Hiszen ehhez te jobban értesz, — folytatá zavartan, — te is azt mondtad róla, hogy szép! Sajátságos egy dolog ez... Bizonyára nevetés most rajtam, ... mit tehetek róla, én is ember vagyok. Ott ültem a konyhóban, órákig elnéztem a haját, a fehér arcát és a szemét! A Szeti-házban eddig talán a szobámba is bementek, talán észrevették a preparátumaimat... Két napja és

éje, hogy semmivel sem törődtem, csak a leányka betegségével... talán a daemónok szállottak meg, de nem... nem az...

A költő igaz részvétellel nézett barátjára. Egy ideig némán állottak egymás mellett, azután Pentaur megragadta barátjának a kezét.

— Az én lelkemtől sem idegen az, amit te érzel; nem állati érzés az, hanem isteni. A jószág az istenek legnagyobb ajándéka, mely halandó embernek juthat s mondd csak barátom, volt-e valaha lény, kire te a jósnak olyan gazdag áldását szeretted volna hinteni, mint Uardára? Nem áldoznád-e fel mindazt, amid van, készségesebben és boldogabb örömmel Uardáért, mint akár anyáért, apáért vagy érettem, a te legrégebb barátodért?

Nebszekht beleegyezőleg bólintott. Pentaur folytató:

— Nos hát, hallgass ennek az istentől sugallt érzelmenek a szavára, légy jó Uarda iránt, ne áldozd fel őt hivságos kívánságodnak. Szegény barátom! Míg az élet titkait kutattad, magát az életet sohasem vetted észre körülötted, pedig nyitva állott előtted, hívogatott téged. Szeretted Uardát s mégis arra gondolsz, hogy a pusztulásba kergesd? Eredj, Nebszekht s gondolkozzál szavaimon. Holnap várlak újra... Érzelmek közös az enyémmel, azért megértettek egészen.

Pentaur kezét nyújtotta Nebszekhtnek; az orvos megszorította s lassan, mély és gyötrő gondolatokba merülve indult a király-sirok irányában a paraszkhita konyhája felé.

A beteg mellett találta az apát. Izgatottan kérdezte tőle:

— Hol van az öreg?

— A balzsamozókhoz ment munkába. Azt izente neked, hogy ne feledkezzél meg az írás-